

Afdeling Hollandse Delta.

Rapportage dagvlinders Ravensehout 2020 Gemeente Hellevoetsluis

Mededelingnummer IWG 2020-13

Auteur: Theo Briggeman

@ KNNV afdeling Hollandse Delta

Rapportage dagvlinders 2020 van de Ravensehout in de gemeente Hellevoetsluis

Een publicatie van de Insectenwerkgroep van de Natuurvereniging Hollandse Delta, een afdeling van de KNNV.

Auteur/onderzoeker: Theo Briggeman

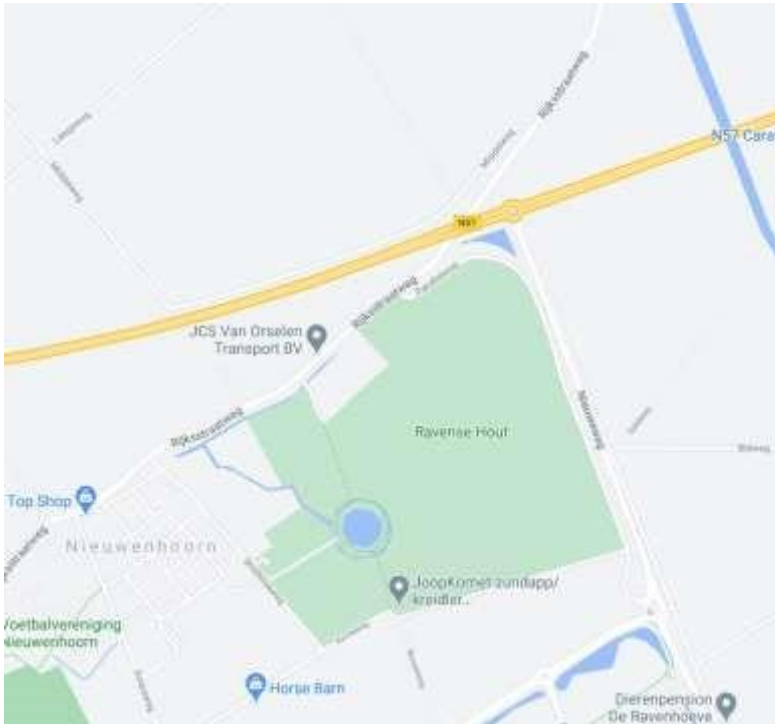

Omslagfoto: landkaartje. Fotograaf: Theo Briggeman

Natuurvereniging Hollandse Delta
een afdeling van de KNNV
secretariaat: Peter Vermaas
Schudegge 17
3224 BP Hellevoetsluis
Telefoon: 0181-324058
Email: secretaris@voorne.knnv.nl

Inleiding

Voor u ligt het inventarisatierapport van dagvlinders in 2020 in de Ravensehout, gemeente Hellevoetsluis. Het onderzoek werd uitgevoerd in het kader van de jaarlijkse dagvlinderinventarisaties van de KNNV afd. Hollandse Delta. Het vlinderonderzoek is in 2020 geïntensiveerd teneinde meer zicht te krijgen op een aantal tot nu toe niet geïnventariseerde natuurgebieden op Voorne-Putten en Rozenburg.

Kaartbeeld 1: de Ravensehout in Hellevoetsluis

Het terrein

De Ravensehout is eigendom en in beheer bij Staatsbosbeheer (SBB). Het betreft een parkachtig bos, dat circa 25 jaar geleden is aangelegd. Het wordt intensief door de inwoners van Hellevoetsluis gebruikt, onder meer om hun hond uit te laten en/of hun dagelijkse wandeling te maken. In het midden van het gebied is een recreatie-weide gelegen die niet of nauwelijks wordt gebruikt. De weide is in 2020 driemaal gemaaid. Het maaisel werd doorgaans niet (direct) afgevoerd. Aan het eind van het jaar worden alle overige grasstroken gemaaid (zie kaartbeeld 4).

In het verslagjaar zijn voor bos en park typerende broedvogelsoorten als grote bonte specht, groene specht, merel, zanglijster, boomkruiper, grasmus, zwartkop, tjiftjaf en fitis vastgesteld. Buizerd en havik broedden in c.q. in de nabijheid van het gebied.

Nagenoeg elke telling werden er reeën in het park aangetroffen. Op 5 augustus 2020 werd een aan de rand van een greppel zonnende bunzing verrast. De Ravensehout is vrij rijk aan libellensoorten. Soorten als de grote keizerlibel en gewone oeverlibel waren in 2020 in grote aantallen waar te nemen.

Telmethode

De Ravensehout is dit jaar voor het eerst geïnventariseerd. Er is zoveel mogelijk gewerkt op basis van de Handleiding voor meetnetten van vlinders van de Vlinderstichting en het CBS. Dat brengt onder andere met zich mee dat periodiek een vaste inventarisatieroute is gelopen, waarbij aan elke zijde van de route 2 ½ meter is geteld. Verder zijn de vlinders vijf meter vooruit, achteruit en omhoog

vlinders geteld. De route is (nog) niet door de Vlinderstichting als officiële monitoringsroute vastgelegd. Het gebied is op 14 dagen bezocht.

Vlinderapp

De KNNV heeft in dit jaar op proef gewerkt met de zogenaamde “vlinderapp”. Met behulp van deze speciaal voor de KNNV ontwikkelde app worden de waarnemingen via de smartphone van de onderzoekers al in het veld ingevoerd. De verspreiding van de vlindersoorten is daarmee op een digitale kaart door het seizoen heen te volgen. De eerste resultaten zijn veel belovend. De gelopen route is via de vlinderapp vastgelegd (zie kaartbeeld nummer 3). De app creëert ook automatische tijdsgrafieken en soortendiagrammen, die voor dit gebied in de bijlagen zijn opgenomen.

Kaartbeeld 3: Telroute Ravensehout 2020 met getelde aantallen dagvlinders m.b.v. de vlinderapp @KNNV afdeling Voorne

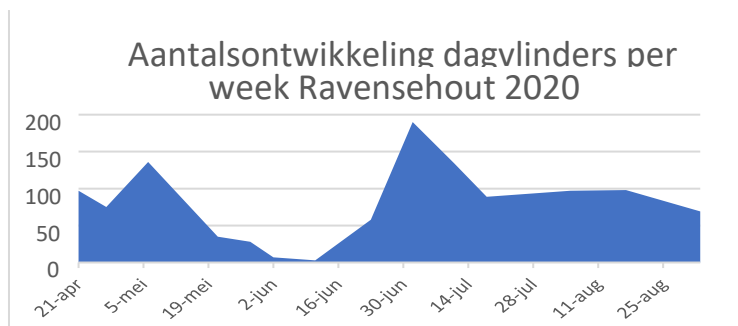
Bezoekdata

Het terrein is op de volgende data gemonitord, onderscheiden naar dagdelen en weeromstandigheden. Per datum worden de aantallen waargenomen dagvlinders weergegeven en zijn de in het veld doorgebrachte uren vermeld.

Datum	Dagdeel	Weer/Temperatuur	Aantal	Tijdsbeslag in uren
21 april	middag	Zon/20C	97	1,0
27 april	ochtend	Zon/19 C	75	1,0
6 mei	middag	Zon/18C	136	2,0
21 mei	middag	Zon/21C	35	1,0
28 mei	ochtend	Zon/18C	28	1,0
2 juni	middag	Zon/22C	7	1,0
11 juni	ochtend	Bewolkt/16C	3	1,5
23 juni	ochtend	Zon/23C	58	2,0
2 juli	middag	Zon/ 19C	190	2,0
11 juli	ochtend	Zon/17C	134	1,5
18 juli	middag	Zon/23C	89	2,0
5 augustus	ochtend	Zon/23C	97	1,5
17 augustus	middag	Half bewolkt/zon/ 25C	98	1,5
2 september	ochtend	Zon/17C	69	1,5
Totaal			1047	20,5

Ontwikkeling in tijd

Het aantalsverloop verliep op een reguliere wijze. De zogenaamde “juni-dip” is in de onderstaande grafiek op een fraaie wijze te zien. De voorjaars- en zomerpiek zijn eveneens duidelijk zichtbaar.

Soorten

In de Ravensehout zijn in 2020 21 soorten dagvlinders waargenomen. Dat is voor een dergelijk parkachtig bos een heel behoorlijk aantal te noemen. In totaal werden er ongeveer 1050 vlinders geteld, inclusief 10 gamma uiltjes, een dagactieve nachtvlindersoort. De Rode Lijst soorten oranje zandoogje en bruin blauwtje behoren tot de waargenomen soorten. Meest opvallende soort is het landkaartje, dat met 66 waargenomen exemplaren nog in een substantiële

bruin zandoogje, Ravensehout 11 juni 2020 Foto: Theo Briggeman mate aanwezig is. De verspreiding van het landkaartje over de telroute

is met behulp van de vlinderapp (zie hierboven) op een verspreidingskaart weergegeven in kaartbeeld 2. Beide kleurgeneraties hebben gevlogen. Het landkaartje vestigde zich pas in 1948 op Voorne (Vestergaard 1970). Medio jaren negentig breidde de soort zich hier sterk uit. Landelijk ging de soort toen al achteruit en dat is nog steeds het geval. (Vlinder- en libellenstand 2020, de Vlinderstichting). Op Voorne heeft de soort het de laatste jaren ook moeilijk (Briggeman 2020).

Het klein koolwitje en het klein geaderd witje zijn op de Ravensehout de soorten die het talrijkst zijn geweest. Het oranjetipje vloog dit jaar op een redelijk talrijke wijze.

	Soort /datum	21/04	27/04	06/05	21/5	28/5	2/6	11/6	23/6	2/7	11/7	18/7	05/08	17/08	02/09
	Weer	Zon 20C	Zon 19C	Zon 18C	Zon 21gr	Zon 18C	Zon 22C	Bewo lkt 17C	Zon 23C	Zon 19C	Zon 17C	Zon 23C	Zon 23C		Zon 17C
1	Groot dikkopje	-	-	-	-	-	1		-	-	-	-	-	-	-
2	Oranjetipje	11	12	13	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-
3	Groot Koolwitje	5	3	27	9	2	2		3	19	15	3	5	5	3
4	Klein Koolwitje	20	2	7	4	1	1		14	44	30	10	23	47	26
	Witje spec	-	-	3	3	1	1		3	4	2	3	3	-	2
5	Citroenvlinder	7	14	10	-	-	-		-	1		1	-	-	-
6	Klein geaderd witje	31	27	41	8	1	-		5	19	14	13	25	18	12
7	Kleine Vuurvlinder	1	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-
8	Boomblauwtje	3	-	3	1	1	-		-	3	1	-	-	-	-
9	Icarusblauwtje	-	-	-	1	-	-		-	-	-	1	-	-	-
10	Bruin Blauwtje											1	-	-	-
11	Atalanta	1	1	9	6	12	-	1	9	29	15	13	11	11	3
12	Distelvlinder	-	-	-	-	-	-		-		-	-	-	-	-
13	Dagpauwoog	5	4	4	-	-	-		3	12	8	3	-	-	5
14	Kleine Vos	-	-	-	-	6	-		1	-	-	1	-	-	-
15	Gehakelde Aurelia	1	-	-	-	-	-		1	13	5	1	2	1	1
16	Bont Zandoogje	5	3	7	1	2	2	1	1	13	22	11	12	3	10
17	Koevinkje									1	-	-	-	-	-
18	Oranje Zandoogje										3	4	4	4	-
19	Bruin Zandoogje							1	14	19	9	13	1	3	-
20	Landkaartje	7	9	12	-		-		-	6	10	9	3	3	7
21	Hooibeestje				2	2	-		-	1	-	2	8	3	-
	Gamma Uil								4	6	-	-	-	-	-
	Totaal	97	75	136	35	28	7	3	58	190	134	89	97	98	69

Kaartbeeld 2: Verspreidingskaart landkaartje Ravensehout in 2020

In 2019 is in dit gebied nog een eikenpage waargenomen (Bron: waarneming.nl; 19 juli 2019, A. Roodink). In 2020 is de soort niet gezien. De eikenpage gaat zowel landelijk als op Voorne-Putten hard achteruit, en is inmiddels nagenoeg van het eiland verdwenen.

Beheer

Het terrein is dit jaar driemaal gemaaid. Met name de hoofdpaden en de recreatieweide zijn gemaaid, zie ook de onderstaande kaart. Dat gebeurt door een loonbedrijf dat de eerste maaironde in mei (rond de 21e) realiseerde. Daarbij werd het gebied waar het landkaartje voorkomt te vroeg gemaaid. Het leidde tot het onmiddellijk verdwijnen van de voorjaarsgeneratie. In de juli en september ronde is dit niet gebeurd, waardoor de waardplanten zijn gespaard. Het maaien van de recreatie weide gebeurt in één keer. Recreanten maken nauwelijks gebruik van deze weide. Het is de vraag of het niet verstandiger zou zijn de weide om te vormen naar een kruidenrijke weide. In ieder geval is het aan te bevelen de weide niet in één keer te maaien, maar in delen en daarmee voor insecten aantrekkelijker te maken (sinusbeheer).

In het Groenstructuurplan 2010-2020 van de gemeente Hellevoetsluis (2009) wordt voor het in de Ravensehout gevoerde en nog te voeren beheer opgemerkt: (citaat):

“In overleg met Staatsbosbeheer is een meer ecologisch bosrandbeheer tot stand gekomen in het Ravense Hout en het Kooisteebos, zonder dat dit de recreatiemogelijkheden zal belemmeren. Plaatsen waar mensen weinig komen, worden ecologisch beheerd. Een aantal plekken worden ingezaaid met bloemen die gunstig zijn voor vogels en vlinders. Bij de aanplant van struwelen en bosjes wordt altijd eerst gekeken naar inheemse soorten of soorten die bloeien en/of vruchten dragen (voedsel voor vlinders en vogels). Er zal overleg plaatsvinden met Staatsbosbeheer over het beheer van beide bossen. Er zal een proef gedaan worden met het inzaaien van bloemen voor vlinders en vogels op zogenaamde verloren hoekjes. Er zullen pilotprojecten met ecologisch beheer worden uitgevoerd”.

Door een gebrek aan financiële middelen is dit beheer niet tot stand gekomen. De proef met het inzaaien van bloemen voor vlinders op verloren hoekjes is evenmin gerealiseerd. In essentie is er een situatie tot stand gekomen waar amper sprake is van beheer.

Kaartbeeld 4: maaikaart 2020 Ravensehout

Stikstofdepositie

In de Ravensehout komen vooral stikstoftolerante en stikstof neutrale soorten voor. Van alle waargenomen dagvlindersoorten was 24% stikstofmijdend. . Uit het verleden zijn geen gegevens voorhanden die een trendanalyse mogelijk maken.

Literatuur

Briggeman, Theo (2020), Trends in het voorkomen van dagvlinders op Voorne-Putten. In: Natuur in de Hollandse Delta, Jaarboek 2019. KNNV afdeling Voorne, Hellevoetsluis 2020.

Briggeman, Theo (2020), Negentig jaar dagvlinders op Voorne. In de Branding 2020/3, pag. 8-11). KNNV afd. Voorne. Plantenwerkgroep KNNV afd. Voorne (2004), Algemene opname planten Ravensbos 22 april 2004. Verslagnummer 148. KNNV afd. Voorne, Hellevoetsluis 2004.

Verstergaard, D.A. (1970), De ruimtelijke diversiteit van de dagvlinderfauna (Lep. Rhopalocera) in het kustgebied van Voorne, Entomologische Berichten, deel 30, 1>XII.1970. RIN, Mededeling nr. 19.

Wallis de Vries, Michiel (2020), lijst van stikstoftolerante, indifferente en stikstof mijdende soorten, de Vlinderstichting februari 2020.

Van Swaay, C.A.M., Bos-Groenendijk, G.I., Deijk, J.R. van, Grunsvan, R.H.A. van, Kok, J.M., Huskens, K. & Poot, M. (2018). Handleiding landelijke meetnetten vlinders, libellen en nachtvlinders. Rapport VS2018.011, De Vlinderstichting, Wageningen.

Zwart, (C.M), H.R. Zweers en W. Guliker (2009), Groenstructuurplan 2010-2020. Visiedocument. Gemeente Hellevoetsluis.

NATUURVERENIGING HOLLANDSE DELTA

BIJLAGEN

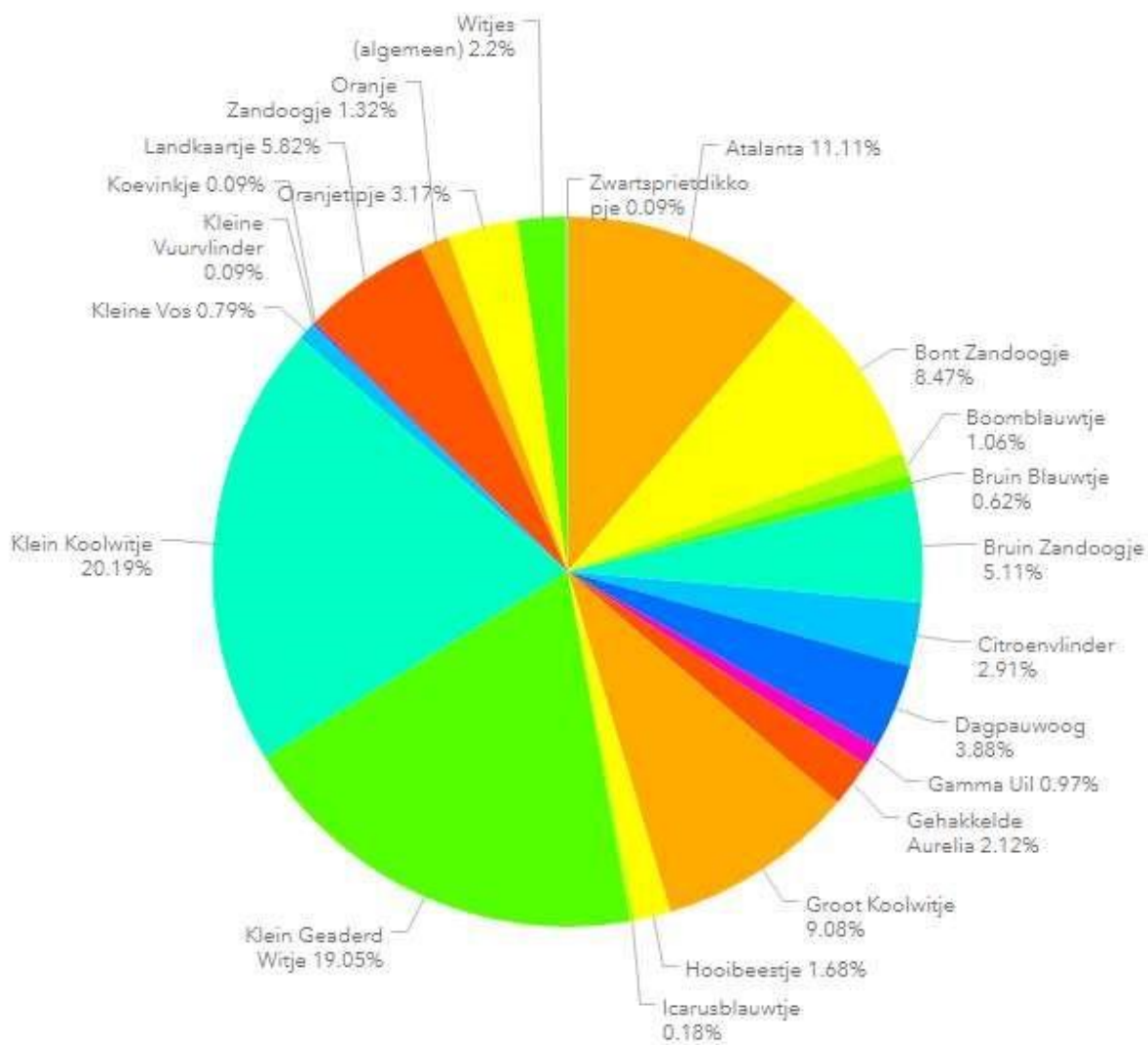
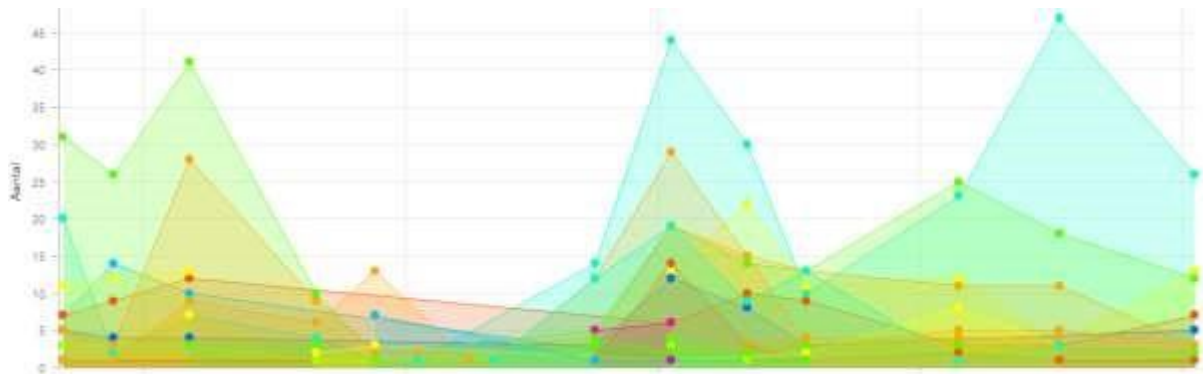

Diagram: Soortenschiif waargenomen soorten Ravensehout 2020 op basis van vlinderapp-tellingen

Grafiek: Aantal waarnemingen dagvlindersoorten Ravensehout in Hellevoetsluis in de periode april-september 2020 o.b.v. vlinderapp-tellingen